

[Landbrugsministeren.]

nisteren til efter forhandling med de nævnte organisationer at fastsætte nærmere bestemmelser om denne kontrol.

Med disse bemærkninger skal jeg, idet jeg i øvrigt henviser til de lovforslaget ledsagende bemærkninger, indstille lovforslaget til velvillig behandling i det høje folketing.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om forhøjelse af ydelser, ændring af tilskudsregler m. v.).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 34) findes i tidenden sp. 710, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 57).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Bladt: Lovforslaget om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. har udvalget behandlet i en række møder og herunder haft samråd med arbejdsministeren; som også har besvaret en række skriftlige spørgsmål.

Udvalget har endvidere modtaget en del skriftlige henvendelser, ligesom flere deputationer har haft foretræde for udvalget. Jeg skal herom henvise til den fortegnelse, der er optrykt i betænkningen.

Jeg vil gerne indledningsvis udtale min tilfredshed med, at der i udvalget er opnået enighed om at gennemføre lovforslaget på det nærmeste i den skikkelse, hvori det er fremsat.

Der er af arbejdsministeren stillet 3 ændringsforslag, som er af mindre væsentlig betydning, og som er tiltrådt af hele udvalget.

Ændringsforslag nr. 1 til § 2 går ud på, at den understøttelsessats for ikke-forsørgere

med under 15 års anciennitet, som i lovforslaget er fastsat til 35 kr. indtil 31. marts 1968, ændres til 40 kr. Motiveringen herfor er, at efter de nu foreliggende løn- og prisoplysninger ville satsen inklusive husleje-hjælp efter den gældende lovs regler pr. 1. april 1967 stige til 33 kr. 40 øre. Ændringen skal også ses i relation til, at den i forslaget fastsatte sats på 50 kr. for forsørgere vil blive opreguleret til 55 kr. 50 øre pr. 1. april 1967. Den foreslåede ændring er derfor velbegrundet.

Ændringsforslag nr. 2 er en tilføjelse til § 2, som medfører, at de ændringer i kassernes vedtægter, som nødvendiggøres ved gennemførelse af dette lovforslag, administrativt kan foretages med arbejdsdirektørens godkendelse.

Ifølge ændringsforslag nr. 3 kan arbejdsministeren tillade, at den del af kassernes formue, som efter lovforslaget skal indbetales til staten den 1. april 1967, indbetales i rater inden for finansåret 1967-68. Det drejer sig om godt 200 mill. kr. Ændringen foreslås for at imødekomme en henvendelse fra banker og sparekasser, som over for udvalget har givet udtryk for, at en indbetaling af hele beløbet på én gang ville medføre alvorlige likviditetsvanskeligheder for pengeinstitutterne. Efter forhandling imellem økonomiministeriet og arbejdsministeriet er det nu hensigten, at indbetaling skal ske med halvdelen af beløbet den 1. april, en fjerdedel den 1. august og den sidste fjerdedel den 1. november.

De nævnte 3 ændringsforslag har som sagt fået tilslutning fra hele udvalget.

Som det fremgår af betænkningen, har udvalget drøftet forskellige problemer, som må undergå nærmere undersøgelser og overvejelser, inden der kan tages stilling til disse ved den bebudede tekniske revision, der skal komme senere.

Et af de spørgsmål, vi har drøftet, og som også blev nævnt under forslaget første behandling, er, at der må skaffes mulighed for, at medlemmer med mange børn og store forsørgerbyrder kan få en tillægshjælp — et synspunkt, som deles af hele udvalget. Hertil har arbejdsministeren i et samråd meddelt, at socialministeren i indeværende samling agter at fremsætte forslag om en ændring af lov om offentlig forsorg, hvorefter det bliver lettere at yde

[Bladt.]

en sådan supplerende tillægshjælp. Det må her tages i betragtning, at de sociale ydelser såsom børnetillæg, huslejhjælp og brændsels-hjælp, som indeholdes i den gældende lov, bortfalder. For de medlemmer, der har store forsørgerbyrder, vil der derfor ikke blive nævneværdig forskel på den understøttelse, de kan opnå efter forslaget, og det, de kan opnå efter gældende lov.

De drøftelser, der har været i udvalget, har ikke så meget drejet sig om selve lovforslaget, men i højere grad om de synspunkter og de retningslinjer, der skal lægges til grund for en videregående udbygning af den lovgivning på dette område, som kommer senere.

Jeg finder det unødvendigt her at komme ind på enkeltheder, da der i betænkningen er optrykt en meget udførlig redegørelse for de forskellige synspunkter, som er kommet til udtryk under udvalgsbehandlingen, og som jeg kan henvise til. Dog vil jeg gerne understrege et par af de punkter, som er indeholdt i en udtalelse af et flertal i udvalget bestående af socialdemokratiets, socialistisk folkepartis og det radikale venstres medlemmer af udvalget.

Det er således flertallets opfattelse, at det endelige resultat må blive egentlig erstatning for tabt arbejdsindtægt; man finder ikke, at dette princip er opfyldt med dette lovforslag. Flertallet ønsker at fremhæve de synspunkter, som arbejdsministeren fremførte i sin fremsættelsestale, gående ud på, at det hovedønske, der fra Arbejdsløshedskassernes Samvirke er fremført med hensyn til understøttelsens størrelse, nemlig at understøttelsen skal andrage en procentdel af gennemsnitslønnen i faget, er et beregningsgrundlag, som også regeringen finder må være endemålet.

Spørgsmålet om, hvad der er erstatning for tabt arbejdsindtægt, må sikkert meget nøje undersøges og overvejes. Med den foreslåede 80 pct.s grænse af den hidtidige arbejdsindtægt må man nok regne med, at det vil være vanskeligt at opnå den maksimale sats for de lavestlønnede. Derimod vil der blive en betydelig større afstand mellem understøttelse og løn for de fag, der har de højeste indtjeningsmuligheder. Men der er også andre hensyn, der skal overvejes. Med princippet erstatning for

tabt arbejdsindtægt må man forstå det sådan, at den, der uden egen skyld bliver arbejdsløs, skal have økonomisk mulighed for at opretholde den hidtidige levestandard for familien, og i denne forbindelse kan det dog ikke lades ude af betragtning, at den, der arbejder, nødvendigvis har større daglige udgifter end den, der er arbejdsløs. Der ligger altså en del usikkerhed i dette problem.

Der er derfor god mening i, at udvalgets flertal har opfordret arbejdsministeren til at tage spørgsmålet op i forbindelse med den bebudede tekniske revision, som man forudsætter der kan fremsættes lovforslag om i folketingsåret 1968-69. Arbejdsministeren har givet tilsagn om at anmode udvalget af 1964 om at lægge dette sigte til grund i det videregående arbejde.

Venstres medlemmer af udvalget har i en mindretalsudtalelse givet udtryk for, at spørgsmålet om de principielle ændringer i beregningsgrundlaget for understøttelsernes størrelse eventuelt bør henvises til behandling i socialreformkommissionen. Det kan efter min opfattelse ikke være rigtigt. Det ville være at udskyde problemet i en uvis fremtid. I denne forbindelse vil jeg gerne understrege, hvad der også er sagt om dette i udvalget, nemlig at dengang socialreformkommissionen blev nedsat, blev det stærkt fremhævet, at kommissionens arbejde på ingen måde måtte blive en hindring for løbende fremskridt på de sociale områder, og sådan må det også være. Såvel i venstres som i de konservatives mindretalsudtalelse gør man sig til talsmand for skabelsen af et trykkesystem med såvel indbetaling af kontingent som udbetaling af understøttelse over det offentlige. Uden at uddybe dette spørgsmål nærmere vil jeg gerne sige, at man dog nok skal være lidt varsom med at forcere udviklingen i den retning. Glem nu ikke, at arbejdsløshedskasserne er skabt af arbejderne, det er deres eget værk. Jeg tror, at et sådant indgreb ville vække modstand og modvilje ud over hele landet. Det ville jo også være i strid med den traditionelle konservative opfattelse, at staten skal blande sig i så lidt som muligt.

Angående lovforslagets § 4 vedrørende overgang af kontrol og arbejdsanvisning til de offentlige anvisningskontorer har arbejdsministeren over for udvalget skitseret visse

[Bladt.]

retningslinjer for disse kontorers virksomhed efter den tilsigtede nyordning. Det fremhæves, at man vil søge frem til en så forenklet kontrolordning som muligt, og der henvises til den svenske ordning, hvor hovedreglen er en dags ugentligt fremmøde til kontrol. Endvidere forudsættes, det, at kontorerne udstyres med udvidede hjælpe-midler for at yde den bedst mulige service over for arbejdsgiverne og over for arbejderne, ligeledes at der bliver udvidet adgang til at yde rejse- og flyttehjælp samt øget tilskud til dobbelt husførelse, endvidere adgang til at yde etableringshjælp til dem, der måtte bosætte sig et andet sted i landet; endelig at der gives kontorerne udvidede beføjelser med hensyn til uddannelse og omskoling. Jeg skal i øvrigt henviser til betænkningen, som indeholder en udførlig redegørelse om disse spørgsmål.

Må jeg så til slut sige, at selv om der ved det lovforslag, som vi nu kan gennemføre, etableres en ordning, der skal yderligere udbygges, så betyder det alligevel et afgørende fremskridt i forhold til den hidtil gældende lovgivning. Ja, jeg tager ikke i betænkning at sige, at denne lov bliver den største landvinding i vor arbejdsløshedsforsikrings historie. Jeg tænker i denne forbindelse ikke kun på de forhøjede understøttelsessatser, men også på det solidaritetsprincip, der nu kommer i anvendelse ved kontingentbetaling, og ligeledes på, at karensdagene nu helt bortfalder.

Jeg vil udtale håbet om, at vi også her i folketinget kan tale os til rette om den endelige udformning af denne lovgivning, og jeg skal hermed anbefale lovforslaget til vedtagelse med de af ministeren stillede ændringsforslag.

Søren Andersen: Venstre kan anbefale de af ministeren med tilslutning af udvalget stillede ændringsforslag, såvel hvor det drejer sig om understøttelsernes størrelse, som hvor det drejer sig om forenkling med hensyn til vedtægtsændringer, og endelig hvad angår pengeinstitutternes ønske om en lempeligere indbetaling til statskassen fra arbejdsløsheds-kasserne.

Venstre havde forventet ministerens tilslutning til tanken om, at en del af kassernes

nu meget betydelige formuer kunne anvendes til forsikringsmæssige formål. Vi havde forventet, at der i hvert tilfælde kunne være givet tilladelse til, at man kunne bruge nogle af disse penge til uddannelsesformål i stedet for alene at spise dem op. Der er jo i mange kasser betydelige midler, langt over det, der er nødvendigt af likviditetsmæssige grunde. Vi har imidlertid ikke kunnet få denne tilslutning, heller ikke fra anden side i udvalget, og derfor har vi afstået fra at stille ændringsforslag.

Under udvalgsarbejdet er det blevet klarlagt, at deltidsbeskæftigelse hverken kan give medlems- eller understøttelsesret, og da deltidsbeskæftigelsen er i stadig stigning og er et stadigt stigende problem, som vi fra venstres side er meget opmærksom på — og som ministeren jo også har talt om adskillige steder ude i landet — så havde vi gerne medvirket til at få problemet løst allerede i forbindelse med denne lovgivning, og vi er ikke tilfreds med, at problemet udskydes til den senere tekniske revision. Vi er ikke tilfreds med, at et problem som dette og andre principproblemer udskydes til teknisk revision, for det er dog først og fremmest problemer af principiel art.

Venstre havde også gerne set, at vi havde kunnet se på de eventuelle følgelove til støtte af børnerige familier, som familie-ministeriet og socialministeren måske møder med, således at vi kunne have foretaget en samlet vurdering i stedet for denne stykvisse reformlovgivning.

Venstre har været tilfreds med den redegørelse, ministeren har givet for sine overvejelser angående den fremtidige arbejdsanvisning, men er naturligvis ikke i stand til at tage stilling til problemerne efter, skal vi sige den noget løse og elastiske skitse, som er givet, og det tror jeg heller ikke at ministeren forventer — lige så lidt som ministeren helt har gjort sig sine tanker og planer klart i enkeltheder.

Når venstre har afgivet en mindretals-udtalelse i betænkningen, er det imidlertid alene af hensyn til den principielle drejning, som — det er ikke lovforslaget, der har fået det, men som er givet med hensyn til den fremtidige lovgivning på arbejdsløshedsområdet. Det er en drejning, der ubetinget er givet for at tilfredsstille socialistisk folkeparti. Partiet har ikke fået noget i loven,

[Søren Andersen.]

men har derimod fået løfter for fremtiden. I tilslutning til de ønsker, som Arbejdsløshedskassernes Samvirke tolkede under den behandling, som har fundet sted forud for lovforslaget, og hvor de implicerede parter talte sig til rette om det indhold, som findes i lovforslaget, er udvalgets flertal allerede gået så langt, at man på forhånd går ind for princippet om tabt arbejdsfortjeneste, og at erstatning herfor skal være en vis procent af den tabte arbejdsfortjeneste. Skal det være til tops? Til hvem skal det være? Princippet er jo endnu ikke fastlagt i nogen lovgivning, selv om der på enkelte områder er talt en del om det. Sagen henvises til arbejdsledsløshedsudvalget af 1964, og arbejdsministeren har faktisk lovet flertallet at anmode udvalget om at lægge dette synspunkt til grund for sit videre arbejde, altså lægge dette synspunkt til grund, det er ikke noget, man skal tage med ind i overvejelserne. Det er altså her, den principielle ændring er sket af hensyn til at ville undgå, at man fra SF's side stiller ændringsforslag og går imod lovforslaget.

På venstres vegne har jeg udtalt min tilfredshed med, at de arbejdsløse ikke i fremtiden alene skal have deres nødtørftige forbrug dækket, det ville være helt unaturligt efter det økonomiske stade, vort samfund er nået til. Det ville være urimeligt over for hjem og børn, og jeg er også villig til at indrømme, at erstatningen må stå i et vist forhold til lønnen, men vi mener, det er forhastet at tage beslutning om en vis procent og i det hele taget at stadfæste princippet og eventuelt også procentens størrelse. Disse overvejelser bør efter vor formening alene finde sted i sociallovskommissionen, hvis arbejde og resultater vi ønsker fremskyndet mest muligt. Ministeren var også inde på tanken herom i sin fremsættelsestale. Man kan måske tillade sig at sige, at han holdt sig flydende. Bemærkningen om, hvorvidt det skulle være udvalget af 1964 eller kommissionen, der skulle afgøre det, kan man vel tolke derhen, at sagen skulle drøftes

begge steder. Nu har ministeren imidlertid lagt sig fast og lagt sig fast af hensyn til SF.

Venstre finder det forkert allerede på nuværende tidspunkt at låse sig fast i en endelig løsning, der kan skabe vanskeligheder for en videre udbygning af den samlede tryghedsreform, som vi så hårdt trænger til — det bliver jo mere og mere åbenbart for hver dag, der går. Vi ønsker en samlet reform af hele tryghedssystemet, og vi ønsker det snarest muligt. Vi ønsker det ikke skudt ud, således som vi mærker, der er tendens til forskellige steder, og vi ønsker at få fyldt nogle af de huller, som findes i de forskellige love og mellem lovene, for som det jo har vist sig allerede ved behandlingen af dette lovforslag, er der udfyldte huller. Vi ønsker et samlet tryghedssystem med samlet kontingent med mulighed for rationel indbetaling af kontingent til billiggørelse af hele systemet til fordel for den del af befolkningen — og hele befolkningen — som måtte være forsikret herimod.

Jeg har fundet anledning til at sige dette, ikke fordi jeg har ment, det var nødvendigt af hensyn til lovforslaget, men ene og alene som følge af den principielle drejning med henblik på fremtiden og ønsker om denne fremtid, som et flertal af udvalget har udtrykt i betænkningen. Jeg indrømmer, at lovforslaget er et fremskridt. Vi har længe ønsket sådanne fremskridt og spurgt efter dem. Det er ikke for tidligt, de kommer, og trods mine bemærkninger skal jeg derfor anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Asgar Jensen: Det er ikke svært for det konservative folkeparti at tilslutte sig de tre hovedprincipper i lovforslaget, nemlig højere ydelser til arbejdsledige, et nogenlunde ensartet kontingent i de forskellige arbejdsløshedskasser og en mere effektiv arbejdsanvisning. Det er tre områder, som vi med styrke har rejst ønske om at få forbedret, og vi kan derfor være tilfredse med, at der står et enigt udvalg bag dette lovforslag. Det ligger på linje med hele det

[Asger Jensen.]

konservative folkepartis indstilling til stabilitet i samfundet og ønsket om, at der ikke skal være noget hjem, der går til grunde, fordi det er ude for uforskyldte vanskeligheder.

Vi vil derfor også være villige til en fordomsfri drøftelse af den videre udvikling, men vi synes, at flertallet i betænkningen på visse områder har lagt sig fast på en sådan måde, at det kan blive svært helt at få en sådan fordomsfri diskussion fra alle sider. Det er ligetil, at alle kan være med til at overveje, om der skal udbetales understøttelser og ydelser på forskellige områder i forhold til indtjeningen. Vi er naturligvis åbne over for en sådan drøftelse, men derfor kunne der jo nok være grund til at se det i en større sammenhæng. I ministerens forslag var det jo temmelig klart, at det skulle være i overensstemmelse med det forlig, som arbejdsledighedsforsikringsudvalget af 1964 var nået frem til, og det er det da også. Der er et enkelt ændringsforslag, som ikke er i overensstemmelse dermed, nemlig det, hvorefter dagpengene for ugifte kan udbetales med højst 40 kr. i stedet for med 35 kr., men det er et ændringsforslag, vi også fra vor side kan tiltræde. Men når man allerede nu fra flertallets side ønsker at udtale sig vedrørende noget, som flertallet og regeringen finder må være endemålet, så er det — selv om jeg ved, at det sker på baggrund af, hvad ministeren har udtalt — dog vist noget særegent, at man i en betænkning fra et folketingsudvalg skriver, hvad regeringens endemål må være; allerede af den grund synes jeg, at en sådan passus er mærkelig i en betænkning. Men når man endvidere om spørgsmålet, hvorvidt der skal gennemføres en sådan procentvis understøttelse, henviser til arbejdsledighedsforsikringsudvalget af 1964, må jeg ligesom hr. Søren Andersen være af den opfattelse, at det ikke er det rigtige forum, for det er jo principielle ændringer, der er tale om, og de kan ikke komme ind under det, hr. Bladt omtaler som tekniske ændringer. Det er virkelig principielle ændringer, som ikke bare bør tages op i forbindelse med denne lov, men med en række love, og det må da være naturligt at sige, at så er der kun ét sted, og det er socialreform-

kommissionen, hvor man bør tage sig af dette.

Der har jo i arbejdsledighedsforsikringsudvalget af 1964 været vist god forståelse, og det er altså baggrunden for, at både arbejdsgivere og lønmodtagere nu kommer og er enige på dette område. Om der vil blive vist den samme gode forståelse, hvis folketinget eller ministeren nu pålægger dem, hvordan de skal ende deres arbejde, tror jeg man kan sætte et spørgsmålstegn ved, for jeg synes egentlig ikke — især når man kalder det tekniske ændringer — at det er rimeligt at give udvalget et sådant direktiv.

Den kontrol, som omtales i flertallets udtalelse i betænkningen, er noget, som naturligvis alle må være interesseret i, men jeg synes dog, man må sige, at vi ikke er modne til allerede på nuværende tidspunkt i betænkningen at udtale noget om det. Ministeren kan jo lade sådanne forslag undersøge, når han vil, og spørgsmålet om, hvorvidt det er tilstrækkeligt at møde op én gang om ugen til kontrol, synes jeg i hvert fald ikke man er klar til at tage stilling til endnu. Hvis ministeren ønskede det, havde det da været rimeligere at fremsætte et lovforslag om det i stedet for at give os en udtalelse om det i en betænkning. Men det er klart, at hvor der er tale om, hvad der kan gøres for at undgå unødvendige administrationsudgifter, vil også det konservative folkeparti være lydør.

Der er også i flertallets udtalelse i betænkningen en bemærkning om, at de til anvisningen knyttede hjælpemidler må udvides. Der står ikke, hvad man tænker på, men hvis det er noget i retning af f. eks. at anskaffe telexapparater og mere moderne kommunikationsmidler, så er det klart, at disse bør tages i brug; inden for offentlig virksomhed har man været alt for tilbageholdende med hensyn til at anvende den moderne teknik.

Det stilles også i udsigt, at der skal gøres mere for at skaffe bevægelighed på arbejdsmarkedet, således at der f. eks. kan ydes hjælp, hvor det drejer sig om flytning fra den ene ende af landet til den anden, altså flytning fra hjemstedet. Det er også noget, vi principielt støtter, men vi ønsker ikke at tage stilling til disse spørgsmål, før vi ser et lovforslag herom.

[Ager Jensen.]

Endvidere har man fundet anledning til i tilknytning til § 4 i lovforslaget at omtale, at der måske for sømænd, fyrbødere og havnearbejdere bør gennemføres en særordning. Jeg synes, det er for tidligt at tage stilling til dette, før sagen er undersøgt og vi kommer til at arbejde med den i lovforslags form. Der står derimod ikke noget om konditorer. De mødte op i udvalget, og jeg synes, de gav en god begrundelse for, at det kunne være nødvendigt at have et særskilt kontor til deres anvisning om natten, hvorimod jeg ikke synes, at der for sømændenes og fyrbøderes vedkommende var argumenter, der gjorde det åbenbart indlysende, at de burde have en særordning. Der er det argument, at der i overenskomsten mellem rederne og fagforbundene er en paragraf, som siger, at de har ret til det, men nu er der jo ikke her tale om fagforeningspolitik, der er tale om understøttelser, af hvilke det offentlige betaler den væsentligste del, og der må være tungtvejende begrundelser, hvis ikke også sømænd og søfyrbødere skal ind under den samme effektive arbejdsanvisning som andre lønmodtagere. Hvad havnearbejdere angår, kunne der måske være tale om, at der for dem ligesom for bagere og konditorer foreligger et specielt behov, men som sagt: det ønsker vi ikke at tage stilling til på nuværende tidspunkt.

I betænkningen går såvel det radikale venstre som venstre og det konservative folkeparti alle ind for, at der sker yderligere rationalisering på dette område som på en række andre sociale områder. Her synes jeg, der er en værdig opgave for regeringen at tage fat på; men man kan jo høre på hr. Bladt, hvordan svaret lyder, som man kan høre det, hver gang vi har nogle af disse overflødige kontorer til drøftelse her i tinget; man siger nemlig: det er noget, der er bygget op, som vi ikke vil af med. Hvorfor vil man ikke af med det? Er det af hensyn til disse kontorer, til de ansatte, til de tillidsmænd, som sidder der? Eller er det af hensyn til de borgere, som man ønsker at hjælpe? Jeg tror, vi skal have helt klaret op, hvad det er, der er årsagen til, at man ikke vil rationalisere på disse områder, for det ser jo nærmest ud til, at det ikke i første række er borgernes tarv, man

har for øje. Nu har vi været så heldige, at vi en lang årrække ikke her i tinget har haft større stridigheder om de sociale ydelser, og det tror jeg heller ikke der vil komme i fremtiden, men hvis ikke man vil gå ind på en rationalisering af hele det system, som borgerne skal betjenes af, så tror jeg, der bliver uenighed i tinget om disse spørgsmål, og derfor tror jeg, man gør klogest i snarest muligt at få dem virkelig undersøgt.

Så siger hr. Bladt jo: ja men hvis I henviser spørgsmålet til socialreformkommissionen, så gør I det jo for at udskyde sagen og altså udskyde også andre områder. Det er aldeles ikke nødvendigt, for det er ikke svære sager at ordne, hvis man virkelig har politisk vilje til det. Hvis regeringens repræsentanter, socialdemokratiets repræsentanter, i socialreformkommissionen virkelig vil gå med ind i arbejdet for en rationalisering, så er jeg sikker på, at det kan gøres ganske overordentlig hurtigt, og så vil alle de andre problemer sikkert følge med helt af sig selv.

Det konservative folkeparti kan tiltræde de tre ændringsforslag, og vi kan tiltræde lovforslaget som helhed.

Chr. Madsen: Under første behandling af dette lovforslag sagde jeg, at der måtte være store muligheder for at forbedre det, da det bygger på et forlig, der er indgået mellem arbejdsgivere og nogle repræsentanter for hovedforbundenes arbejdsløshedskasser. I særdeleshed skulle der være mulighed for at forbedre det, da forliget var indgået i en anden politisk situation end den nuværende. Flertallet i folketinget kunne jo godt have forbedret lovforslaget; men vi kunne ikke komme nogen vegne med det. Der var ingen stemning for vort ønske om, at princippet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skulle stå i loven i stedet for bestemmelserne om et maksimumsbeløb. Jeg er vel vidende om, at man mange steder også uden for dette hus følte sig forskrækket over, at man skulle til at gennemføre princippet om tabt arbejdsfortjeneste, fordi det i visse tilfælde ville give forskellige dagpengesatser. Vi stillede det spørgsmål i udvalget, hvordan det ville komme til at se ud, hvis man øgede erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste til 90 pct. på grundlag af

[Chr. Madsen.]

det statistiske materiale, vi har, nemlig arbejdsgiverstatistikken, der er 1 år gammel. Resultatet blev, at en faglært arbejder i hovedstaden skulle have 80 kr. om dagen i dagpenge, en ufaglært i hovedstaden 66 kr., en faglært i provinsen 68 kr. og en ufaglært i provinsen 56 kr. Der var nogle, der mente, at noget sådant ikke kunne gennemføres, for så kom man op på alt for store arbejdsløshedsydelse; men når man nu har det princip, at der skal betales erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, må man også finde sig i, at der bliver tale om flere og højere dagpengeydelse end dem, vi har været vant til gennem mange, mange år.

Jeg sagde før, at det materiale, vi har at arbejde ud fra, er 1 år gammelt. Hvis man skal bruge den aktuelle fortjeneste som grundlag og så fastsætte en vis procent deraf, efter vor mening altså 90 pct., kommer man op på langt, langt højere dagpengeydelse. Men vi mener, at princippet er i orden; der må simpelt hen betales de dagpengeydelse, som en vis procent af aktuel fortjeneste angiver. Det kunne vi altså ikke komme igennem med. Mange var forskrækkede over det; mange kunne ikke se, at det var rigtigt at gennemføre noget sådant, men nu er der indføjet i betænkningen, at hele loven skal tages op til revision i 1968-69.

Der er noget mere at tilføje, når man taler om dagpengene — det er jo det, lovforslaget væsentligt drejer sig om — og det gælder spørgsmålet om de sociale kontantydelse. Venstre og de konservative har skrevet i deres mindretalsudtalelser, at det er et problem, som socialreformkommissionen helst skulle løse. Vi har en anden opfattelse. Socialreformkommissionen har egentlig ikke noget med den sag at gøre. Det blev fastsat, dengang vi havde debatten om socialreformkommissionens kommissorium her i folketinget, at denne ikke på nogen måde skulle hindre sociale fremskridt i lovgivningsarbejdet, som kunne blive vedtaget her. Men nu ser det altså ud til, at man vil dreje det i den retning, at lige så snart der er tale om forhøjelse af sociale ydelse, er det socialreformkommissionen, der skal tage stilling dertil. Jeg har sagt det før, og jeg vil gentage det her: eksperter inden for socialforskningsinstituttet har igennem mange år sagt,

at man ikke kommer videre med de kontante ydelse, hvis man ikke får den lave arbejdsløshedsunderstøttelse forhøjet klækkeligt. Nu er vi i færd med at forhøje denne arbejdsløshedsunderstøttelse; vi er altså i færd med at skubbe på kontantydelse, og jeg tror, at socialreformkommissionen er glad for, at vi tager det første skridt — jeg tror også, at mange har den opfattelse. Lad det endelig smitte af så hurtigt som muligt på andre sociale kontantydelse, for det er noget, der er hårdt tiltrængt.

I forbindelse med lovforslaget har der været megen diskussion om forligets bestemmelser om, at kontrol og anvisning skal overgå til det offentlige, idet der skulle fremkomme et lovforslag herom. Det er, som om den side af sagen har været mere interessant at diskutere end spørgsmålet om dagpengenes forhøjelse. I den anledning har vi spurgt arbejdsministeren, hvordan han mente, noget sådant skulle ske, hvordan hans vurdering var, og hvad han mente, der skulle fyldes i det lovforslag, som skulle fremsættes her i tinget til sin tid. Den vurdering, som står i betænkningen, er meget sympatisk på mange områder; den siger, at arbejdsløshedsanvisningen skal understyres med mange, mange flere hjælpemidler, end den hidtil har haft, så at man bedre kan flytte arbejdskraften fra et område til et andet; de nødvendige ydelse skal erlægges, således at de arbejdsløse er interesserede i at flytte fra et område til et andet. Men det er arbejdsministerens vurdering og synspunkter, og dem kan man jo ikke se rækkevidden af, før de bliver samlet i en lov, så man kan se helheden. Vi tror ikke ret meget på, at et sådant lovforslag kommer inden udgangen af 1967. Vi tror, der er så megen betænkelse og så megen utilfredshed i organisationerne, at der skal en meget, meget længere diskussion til, før man er klar til at gå ind for en anden arbejdsløsheds- og arbejdsanvisningslovgivning end den, vi har. Vi har også nogle betænkelse, hvad det angår, og vi vil se lovforslaget herom, før vi overhovedet kan tage stilling til den sag. Vi går bestemt ud fra, at vi ikke på nogen måde er bundet af den foreliggende betænkning, for den må være udtryk for arbejdsministerens synspunkter og arbejdsministerens vurderinger, og dem kan vi ikke tage stilling til, før vi ser en lovgivning, der

[Chr. Madsen.]

sammenfatter det hele. Det er klart, at hele denne lovgivning, der er 67 år gammel, trænger til revision, og den kan let laves om. Men vi har ikke set helheden endnu; vi har ikke engang set helheden i spørgsmålet om dagpengenes størrelse og de arbejdsløses økonomiske status; hvordan det vil være om 1 år, kan vi ikke engang sige ret meget om.

Der foreligger jo et boligsikringsforslag, som man har en del kvaler med. Efter det kan man ikke yde så meget i huslejetilskud, som maksimumshuslejetillægget i henhold til den nuværende arbejdsløshedslovgivning udgør.

Vi har heller ikke hørt ret meget fra det udvalg, der behandler lovforslaget om familiedydelser — et lovforslag, der også vil få indflydelse på de arbejdsløses økonomiske status. Vi har ikke set ret meget til den kommende skattereform, der naturligvis vil komme til at hjælpe lavtlønnede og også, hvis man går den vej, de mennesker, der er ude i arbejdsløshed.

Vi mangler altså meget for at kunne se helheden i det, vi her er i færd med; men vi er tilfreds med, at loven skal optages til revision i 1968-69. Vi anbefaler lovforslaget, og vi håber, at det, vi er i færd med, vil smitte af på den øvrige sociallovgivning.

Svend Haugaard: Det radikale venstre kan også tiltræde både ændringsforslagene og lovforslaget som helhed, men jeg har nogle bemærkninger til betænkningen.

I den flertalsudtalelse, der findes i betænkningen, er gengivet arbejdsministerens svar på, hvordan han har tænkt sig den offentlige arbejdsanvisning udbygget, for at den kan varetage de øgede opgaver. I det første udkast til betænkningen var anført, at udvalget tilsluttede sig den af arbejdsministeren givne vurdering på dette område. I den endelige, som en del af os fik i lørdags, er der uden mit vidende sket en stramning heri, idet der nu står, at flertallet tilslutter sig de af arbejdsministeren fremførte synspunkter. Så kommer ganske vist lige derefter de radikale forbehold og ønsker om på længere sigt at udbygge et socialt sikkerhedsnet for alle; men alligevel er det vist nødvendigt for ikke at blive misforstået at understrege det, som

jeg flere gange har fremført i udvalget: at vi ikke her kan binde os til nogen endelig udformning af den kommende lovgivning. Jeg er altså ikke helt tilfreds med denne ændring i betænkningen; jeg synes, det er lidt af en tilsnigelse. Jeg skal dog ikke gøre de store ophævelser, men det bevirker måske, at jeg må gøre min bemærkning, skal vi sige lidt skarper, lidt stærkere, end jeg ellers havde haft behov.

Vi er enige med ministeren på en hel del områder, uenige på andre, og en del er endnu ikke afklaret. Måske kan vi blive enige om flere; det afhænger ikke alene af os, men i lige så høj grad af ministeren. Foreløbig har vi erklæret os enige i, at de af ministeren rejste problemer skal tages op til vurdering og overvejelse, og jeg kan også godt sige velvillig overvejelse. Men vi forbeholder os naturligvis ret til at stå frit over for, hvordan de enkelte problemer skal løses i den kommende lovgivning.

Jeg ved ikke, om jeg vil sige det slet så stærkt som hr. Chr. Madsen, at man ikke på nogen måde føler sig bundet; men det må i hvert fald være sådan, at med hensyn til det, der peger fremad, må vi tage stilling, efterhånden som spørgsmålene melder sig. Der er endnu mange uløste spørgsmål, som kræver en grundig behandling, før vi er i stand til at sige nøjagtigt, hvad der er det rigtige.

Vi har i betænkningen fremført, at vi ser på den administrative opdeling med kontrolfunktion og arbejdsanvisning på den ene side og opkrævning af kontingent plus udbetaling af dagpenge på den anden med stor betænkelighed, så stor, at selv om vi ønsker offentlig kontrol gennemført, skal der ikke fra vor side lyde nogen stærk kritik, hvis tidspunktet 1. april 1968 for nyordningens ikrafttæden udskydes, i håb om, at det, som bør blive løsningen ud over det midlertidige, nemlig en samlet administration, hvor også dagpenge og kontingent kommer med, kan gennemføres under ét.

For de kommende arbejdsmarkedskontorer, som ministeren har antydnet konturerne af, er der opgaver, som vi er stærkt interesseret i; jeg må her især nævne den geografiske bevægelighed i arbejdskraften. Men vi må på den anden side advare imod en for stærk, skal vi sige rendyrkning af disse kontorer, så der kan opstå hindringer

[Svend Haugaard.]

for en videre udbygning mod egentlige tryghedskontorer, altså den centralisering af hele vort tryghedssystem, som efter vor mening bør finde sted.

Jeg vil gerne understrege, at vort ønske om et socialt tryghedssystem ikke blot gælder en organiseret gruppe, men går videre til alle i befolkningen uanset deres erhverv og organisationsforhold eller arbejdsevne, altså med andre ord et solidaritetsprincip strakt ud til alle i vort samfund.

Jeg ønsker også at understrege, at vi har ønske om en centralisering i administrationen af alle sociale ydelser, herunder erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, ulykkesforsikring, sygeløn, invalide- og enkepension, folkepension, ATP osv., og herunder også ensartede dagpenge for de forsikringer, der ligger på samme niveau. Når man tager fat på drøftelserne vedrørende arbejdsmarkedskontorerne — også om, hvad der skal klares på lokalt, og hvad der skal klares på regionalt plan — henstiller vi, at man holder sig åben over for disse muligheder på længere sigt.

Endelig skal jeg nævne, at vi er enige i venstres bemærkninger angående forsikringsbehovet for deltidsbeskæftigede.

Trods de fremførte betænkeligheder og de mangler, vi mener lovforslaget har, agter det radikale venstre, som vi også fremførte ved første behandling, at stemme for lovforslaget, idet vi betragter det som en mellemstation på den rigtige vej, men på den anden side ønsker vi ikke længere ophold dér end strengt nødvendigt.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Jeg vil allerførst takke udvalget for en både positiv og hurtig behandling af lovforslaget. Under de drøftelser, vi har haft i samrådene med udvalget, er der ligesom under debatten i dag behandlet forskellige vigtige spørgsmål, som jeg synes det er rigtigt at jeg gør nogle korte kommentarer til.

Man har været inde på spørgsmålet om de deltidsarbejdendes adgang til at blive arbejdsløshedsforsikret og muligheden for at få taget dette spørgsmål op til overvejelse i forbindelse med den forestående tekniske revision af arbejdsløshedsloven. Det er klart, at den henstilling herom, der er gentaget under debatten, vil jeg meget

gerne følge; men jeg vil gerne føje til, at når venstre i sin mindretalsudtalelse giver udtryk for ligefrem stærk beklagelse af, at problemet ikke allerede er løst, må jeg understrege, at det drejer sig om et temmelig kompliceret problem. Det er sagt her i dag, at ikke mindst med hensyn til kvinders adgang til arbejdsmarkedet må det ud fra familiepolitiske synspunkter anses for vigtigt, at lovgivningen i hvert fald ikke hæmmer mulighederne for deltidsbeskæftigelse ved at afskære de pågældende fra arbejdsløshedsunderstøttelse. Ifølge arbejdsløshedsloven er det sådan, at kun lønarbejdere, der har deres hovederhverv og væsentligste livsophold ved lønarbejde, kan optages i og blive i forsikringen. Denne regel, som altid har været gældende, betyder, at kun den, der helt står til rådighed for arbejdsmarkedet, kan forsikres, og jeg mener nok, spørgsmålet bør overvejes, men der er altså adskillige problemer forbundet med at stryge denne regel; det kan ikke ske uden grundige overvejelser. Jeg mener i og for sig også, at i disse overvejelser må indgå det faktum, at arbejdsmarkedet jo gennem årene har fået tilført en ganske betydelig arbejdskraft; der er vel titusinder og atter titusinder af deltidsbeskæftigede, som er kommet til arbejdsmarkedet, selv om de ikke kunne forsikres, og man kan så rejse det spørgsmål, om der vil melde sig flere på arbejdsmarkedet, hvis de deltidsarbejdende får adgang til at forsikre sig på samme måde som andre; jeg mener ikke, man uden videre kan besvare dette spørgsmål entydigt. I tilknytning hertil må man også spørge: hvor mange af de heltidsarbejdende ville foretrække at gå over på deltidsarbejde, hvis de kunne opretholde adgangen til at være forsikret? Det er altså ikke blot familiepolitiske, men også i høj grad arbejdsmarkedspolitiske hensyn, der vil gøre sig gældende i disse overvejelser. Jeg siger ikke disse ting som udtryk for, at jeg er imod, at man får undersøgt og forhåbentlig også klaret disse problemer, kun som illustration af, at der er spørgsmål her, som kræver en nøjere undersøgelse; men jeg er som sagt helt indforstået med, at dette principielle spørgsmål tages op i forbindelse med den videre tekniske revision af loven, som nu snart går i gang.

Hr. Svend Haugaard har i dag — og

[Arbejdsministeren.]

også i den tilføjelse, han som det radikale venstres repræsentant i udvalget har gjort til flertalsudtalelsen — peget på, at de ændringer af reglerne for kontrol og anvisning, som skal ske efter lovforslagets § 4, ikke bør lægge hindringer i vejen for koordination på længere sigt af alle sociale ydelser. Jeg tror ikke, der bliver tale om, at man foregriber noget, heller ikke mulighederne for en sådan koordination. Hr. Asger Jensen var også inde på dette. Jeg mener, at det også uden denne overgang af anvisningsfunktionerne af arbejdsmarkedspolitiske hensyn ville være tiltrængt, at arbejdsanvisningskontorenes hjælpemidler udvides, så de kan give de arbejdsløse den bedre assistance, der er behov for, og arbejdsgiverne naturligvis på samme måde en bedre service.

Jeg har, som det har været nævnt, over for udvalget peget på spørgsmålet om adgang for kontorerne til at yde etableringshjælp ved bosætning andetsteds, om udvidelse af reglerne for rejse- og flyttehjælp, om kontorerne arbejdsopgaver i forbindelse med uddannelsesspørgsmål, bistand til fremskaffelse af bolig og medvirken til løsning af visse problemer, som har forbindelse med egnsudviklingen, beskæftigelses- og uddannelsesproblemer, alt sammen noget, som det simpelt hen er nødvendigt at tage op, hvis man virkelig vil have gennemført en effektiv, en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Hvad angår spørgsmålet om understøttelsens størrelse på længere sigt, er jeg enig i, at det endelige resultat må være en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, altså en erstatning, som står i et rimeligt forhold til den løn, man mister, når man uden egen skyld kommer ud for arbejdsløshed. Det er et vigtigt spørgsmål, og det er et spørgsmål, som rejser mange problemer, og derfor synes jeg, det er rimeligt, at arbejdsløshedsforsikringsudvalget, som alligevel skal arbejde med andre principielle spørgsmål, undersøger også disse problemer i forbindelse med den revision af loven, som skal finde sted.

Hr. Søren Andersen og hr. Asger Jensen var inde på et spørgsmål, som er nævnt af venstre i mindretalsudtalelsen, hvor man fremhæver, at med det principielle stand-

punkt, man har taget, må det befrygtes, at man fastlåser udformningen af de fremtidige regler, og at man eventuelt belaster det bebudede revisionsarbejde.

I venstres og i de konservatives mindretalsudtalelser, som er helt identiske med de udtalelser, som er fremsat her i dag, henvises desuden til, at en kommende bredere ændring af de sociale sikringsordninger skal udformes af socialreformkommissionen. Det er der vel ingen der har taget afstand fra, men jeg vil alligevel gerne pege på, som også har været nævnt tidligere, at det ved nedsættelsen af socialreformkommissionen var en klar forudsætning for regeringen, at denne kommissions nedsættelse ikke standsede igangværende reformer inden for de enkelte sociale ordninger, og arbejdet på dette felt var jo sat i gang forud for socialreformkommissionens nedsættelse.

Jeg vil gerne føje til, at det ikke er hensigten at fastlåse disse overvejelser eller lægge hindringer i vejen for dem. Jeg synes egentlig, at man snarere måtte tale om fastlåsning, hvis man ikke i den kommende tid kunne fortsætte med udbygningen af ordningerne.

Der har nu i folketingsudvalget vist sig at være flertal for at gå videre i retning af en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, og det kunne vel være ganske nyttigt også for socialreformkommissionen at få kendskab hertil. Spørgsmålet er vel i det hele taget, om dette princip afviger så stærkt fra, hvad man allerede er ved at nå frem til, er ved at nærme sig i socialreformkommissionen. Min fornemmelse er i hvert tilfælde, at der er ved at være overvejende stemning for tanken om, at man, både når talen er om korttidsydelse, og når talen er om en langtidsydelse som f. eks. tillægspensionen, skal bruge den hidtidige arbejdsindtægt eller erhvervsindtægt som mål for ydelsestørrelse; jeg kan altså ikke se, at der er foregrebet noget med den principielle stillingtagen, man er nået frem til.

De bemærkninger, jeg har gjort, har naturligvis med det fremtidige arbejde at gøre. Jeg vil gerne sige, at jeg er helt enig i det synspunkt, at det lovforslag, vi har til behandling, betyder en helt afgørende forbedring af arbejdsløshedsforsikringen, både hvad angår kontingenterne,

[Arbejdsministeren.]

og hvad angår ydelserne. Vi når som nævnt ganske vist ikke med dette lovforslags gennemførelse frem til fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, men for det store flertal af arbejderne betyder en erstatning på 333 kr. om ugen fra 1. april 1967 et vældigt fremskridt i forhold til de gældende regler og en forholdsvis gunstigere stilling for de lavere lønnede arbejdere.

Hertil kommer så, at der på anden måde åbnes mulighed for at hjælpe f. eks. børnerige familier, som er økonomisk vanskeligt stillet. Det lovforslag herom, man har efterlyst, har været behandlet på et ministermøde i dag, og det kommer socialministeren med en af de allerførste dage.

Til slut et par bemærkninger om mere specielle ting, som har været bragt frem.

Hr. Søren Andersen rejste igen spørgsmålet om at anvende en del af kassernes restformue til uddannelsesformål. Jeg har i udvalget redegjort for, hvorfor det ikke lader sig gøre. Kasserne skal stå i forskud med disse penge; der er ikke hjemmel dertil, og det vil ikke være rimeligt at anvende midlerne til sådanne formål.

Deltidsbeskæftigelsen har jeg været inde på.

Hr. Asger Jensen var noget betænkelig ved, at vi på forhånd skulle tage stilling til anvisningsloven og de retningslinjer, som denne lov skal indeholde, og han mente heller ikke, det var nødvendigt med forbehold, hvad angår sømænd og andre. Jeg mener, man tager principiel stilling til spørgsmålet i § 4, men det er klart, at enkeltheder i lovgivningen må man beskæftige sig med, når man ser lovforslaget — det er jeg ganske enig i.

Jeg forstår ikke rigtig hr. Asger Jensen, når han siger: hvorfor vil man ikke af med alle disse kontorer? Jeg forstod — sådan må jeg opfatte det i sammenhængen — at det var fagforeningskontorerne ud over landet, han tænkte på; det er jo dem, der tidligere har udbetalt understøttelsen og altså også fremover skal udbetale understøttelsen. Han sagde endvidere: det er ikke borgernes tarv, man har for øje. Jeg vil gerne sige, at disse fagforeningskontorer består, uanset hvordan arbejdsløshedssystemet indrettes, fordi de har mange andre opgaver. Det, de har haft med kontrol og

anvisning at gøre, har kun været en begrænset del af de opgaver, de er beskæftiget med.

Hr. Chr. Madsen var betænkelig med hensyn til anvisningen og kontrollen og ville først se lovforslag herom. Jeg havde den fornemmelse, at hvor der er tale om i højere grad end nu at kunne hjælpe de arbejdsløse — en opgave, som også jeg har givet udgryk for at man skulle beskæftige sig med — dér var man også fra SF's side positivt indstillet.

Hr. Svend Haugaard nævnte noget om en tilsnigelse i betænkningen. Det har jeg ikke noget ansvar for, og jeg skal ikke gøre bemærkninger til det. Hr. Svend Haugaard siger, at han ønsker at stå frit fremover; ja, man må naturligvis se de kommende forslag på dette felt, før man binder sig.

Jeg takker endnu en gang udvalget for et vældig godt og solidt arbejde, takker for tilslutningen og anbefaler ændringsforslagene.

Bladt: Jeg vil gerne gøre en enkelt bemærkning til de herrer Søren Andersen og Asger Jensen, som begge fremsatte betragtninger om det ønskelige i en rationalisering af vor arbejdsløshedsforsikring. Rationalisering er selvfølgelig godt, hvis man dermed kan forenkle administrationen, men jeg kan ikke rigtig se, at det kan lade sig gøre. F. eks. med hensyn til kontingentindbetaling til arbejdsløshedskasserne er det, således som det er nu, sådan, at medlemmerne henvender sig i deres fagforening, betaler et samlet kontingent til fagforening og arbejdsløshedskasse, og afdelingen afregner igen med hovedkontorerne. Hvis man nu skulle have den rationalisering, som man forestiller sig, så vil det i hvert fald efter min opfattelse blive mere besværligt for arbejderne, så skal de nemlig to steder hen, nemlig til fagforeningen for at betale kontingent dér og så på et andet kontor for at betale kontingent til arbejdsløshedsforsikring, og så skal man måske en tredje dag hæve understøttelsen, hvor det hele hidtil har kunnet klares samlet på fagforeningskontoret. Jeg kan ikke se, at der på denne måde i hvert fald ligger en rationalisering.

Hr. Asger Jensen spurgte med patos i stemmen: hvorfor vil I ikke af med arbejds-

[Bladt.]

løshedskasserne? Jeg kunne også vende spørgsmålet om og spørge: hvorfor vil man have arbejdsløshedskasserne udskilt fra fagforeningerne? Er det, fordi man mener, at arbejdsløshedskasserne eller afdelingerne har misrøgtet denne opgave?

Man kunne f. eks. overføre dette problem til sygekasserne; der har jo også været tale om, at man skulle overføre sygekasserne til det offentlige. Jeg tror også, det ville medføre en reaktion ude i befolkningen. Sygekasserne er ligesom arbejdsløshedskasserne en folkelig institution, der er opbygget fra bunden af, og jeg tror i hvert fald, som jeg sagde i mit første indlæg, at det vil vække modvilje, hvis man vil overskære de sidste bånd, der binder arbejdsløshedskasserne, og dermed afskærer medlemmerne fra indflydelse på deres forsikring.

Søren Andersen: Jeg kan jo vanskeligt lade være med et par bemærkninger, når det nu både fra hr. Chr. Madsens og fra ministerens side siges, at vi under debatten om nedsættelse af sociallovskommissionen måtte love ikke at gå imod forbedringer i tiden, indtil kommissionen kom med sin betænkning, sit arbejdsresultat.

Er vor stilling til denne lov da ikke udtryk for villighed til at gå ind i forbedringerne? Og er det da ikke sådan, at vi netop gang på gang har spurgt efter forbedringer og om at få dagpengesatserne ført à jour? Er det da ikke også sådan, at vi i modsætning hertil møder et forbenet socialistisk, svagtarbejdende og langsomtarbejdende flertal her i salen? Er dette ikke bevist ved, at hr. Bladt siger, at det haster såmænd ikke med en sådan nyændring, og næsten i forskrækkelse fortæller om, at der endogså er folk — det har hr. Bladt alligevel lagt mærke til — der taler om, at sygekasser og alle andre kasser skal ind under en samlet ordning? Det er da ganske givet, at en samlet ordning med et samlet tryghedsbidrag vil være mere rationelt, give større sikkerhed og betyde en betydelig forenkling,

ja, en forbedring for hele befolkningen. Så kan de enkelte arbejdere såvel som andre her i samfundet skabe de foreninger, de vil have, herunder altså også fagforeninger.

Er det ikke også et sikkert udtryk for forbening inden for det nævnte flertal, når ministeren selv erkender problemet med deltidsbeskæftigelse, erkender, at der er tilført samfundet megen arbejdskraft ad den vej og erkender dette arbejdes stigende betydning, men så samtidig pukker på, at den gamle bestemmelse i denne meget forældede lov kun bygger på, kun kan dreje sig om dem, der har, skal vi sige lejlighed til at give hele deres arbejdskraft til arbejdsmarkedet, og for hvem dette er deres hovederhverv? De deltidsbeskæftigede kan vel ikke give samfundet hele deres arbejdskraft, men deltidsarbejdet må så i mange, mange tilfælde betragtes som deres hovederhverv; det er da i mange tilfælde sådan, at de har opgaver i hjemmet, ikke mindst med børns pasning, og som følge af, at de er deltidsbeskæftigede i stedet for at være heltidsbeskæftigede, ikke belaster de offentlige vuggestuer og børnehaver. Jeg tror, det er på høje tid, at dette langsommelige, forbenede flertal vågner op til dåd med hensyn til et problem, der ikke alene er et arbejdsmæssigt problem, men i lige så høj grad et socialt problem om børns pasning for mange enlige mødre, og det gælder også for de mange, der må supplere mandens indtægt, fordi mandens arbejdsevne måske ikke er fuldstændig. Jeg tror, at det er ganske nyttigt at lægge mærke til, at det er folk uden for dette forbenede flertal, der påpeger dette sociale problem.

Asger Jensen: Både hr. Bladt og ministeren var bange for, at det ville betyde, at vi ville standse reformerne, hvis vi ønskede det hele overvejet i socialreformkommissionen. Således ligger det naturligvis ikke, det var jeg allerede inde på før. Det er dem, der vil fremskridtene, der ønsker det hele overvejet på den måde. Ministeren spørger, hvilke kasser det drejer sig om. Det har jeg ikke

[Asger Jensen.]

sådan lige en endelig fortegnelse over; nu har vi i dag specielt drøftet arbejdsløsheds-kasser, men for sådan lige at anskueliggøre mine tanker, kan jeg da sige, at jeg tænker på sådan noget som arbejdsløsheds-kasser, sygekasser, mødrehjælp, husmoderafløsning, hjemmehjælp, socialkontorer, og man kan blive ved — så vidt jeg ved en 17-18 kontorer, hvor borgerne må henvende sig. Nogle af dem skal de først regelmæssigt gå til for at betale kontingent, og i andre tilfælde skal de løbe til en hel række af disse kontorer for at blive hjulpet i trangssituationer. Det er derfor, jeg siger, at det for lidt er borgeren, man tænker på. Det kan ikke være hensynet til bare at opretholde disse kontorer, der bør være afgørende for folketinget.

Hvor meget lettere ville det ikke blive med en samlet ordning! Hr. Bladt kunne ikke tro, det blev nogen rationalisering at have et socialt tryghedsbeløb. Vi ved hvordan det er med folkepensionsbidraget. Der er knap nok nogen, der tænker på, at det overhovedet er et beløb, der indgår på skattebilletten. Hvis man havde en tilsvarende ordning for alle tryghedsområder med et fast beløb for hver enkelt borger, som derigennem var forsikret for alt på alle områder, så kunne der da i hvert fald ikke tænkes en lettere måde at få sine kontingenter betalt på end den samme måde som den, vi betaler folkepensionsbidrag på.

Arbejdsgiverne pålægger vi stadig væk at sidde og regne ud og føre på lister og føre kontrol med indbetalinger på en hel række områder. For bare at nævne nogle: ATP, ulykkesforsikring, invalidebidrag, bidrag til arbejdsløsheds-kassen osv. Hvis vi også samler det for hver enkelt ansat i ét bidrag, så sparer vi også dér en masse arbejdskraft, som kan anvendes til noget betydelig mere nyttigt end bare at gå og administrere disse enkelte beløb. Det er en ganske overordentlig forenkling, der vil kunne finde sted, og der vil kunne udføres produktivt arbejde i stedet for denne ganske unødvendige flytten om med beløb fra det ene sted til det andet. Derfor er det dem, der vil have den moderne tid, der vil fremskridtene, der siger, at nu har man bygget arbejdsløsheds-kasser op for 65 år siden, sygekasser op for 90 år siden, eller hvor længe det er — hvor det dengang tiltrængtes at det blev gjort på den måde,

og det er der ingen der har noget at sige om — men man skal da ikke blive sådan, at man — enten vi nu vil bruge stærke ord som reaktionær eller et pænere ord som konservativ — slet ikke vil være med til at lave om og modernisere i vor tid. Det tror jeg man skal være meget forsigtig med fra flertallets side at holde fast på.

Chr. Madsen: Der skydes temmelig meget på arbejdsløsheds-kasserne, og venstre og de konservative ville jo nok gerne have dem helt af vejen, men det får de nok ikke, det får de ikke, uanset om de ønsker det. Nu taler hr. Asger Jensen om den moderne tid, der vil fremskridt, og dermed mener han jo, som han har fremhævet nogle gange, at der skal være en samlet ordning, og at der skal være en grundsikring for alle, uanset hvad man kommer ud for, om det bliver arbejdsløshed, sygdom eller ulykkestilfælde. Det er vi for så vidt ikke modstandere af, men hvorfor siger man ikke, hvad den grundsikring skal bestå i? Det ville jo lette hele problemet. Hvis det er sådan, at man siger, at grundsikringen skal bestå i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, der ligger på et bestemt højt niveau, så tror jeg da ikke, der bliver nogen problemer om det. Men jeg har på fornemmelsen, at når man nu fra VK-partiernes side siger „grundsikring“, så tænker man mere på en grundsikring, der ligger temmelig lavt, og hvor de forskellige, der vil have noget mere over en sådan grundsikring, på en eller anden måde må finde former for at betale det selv. Det har jeg altså på fornemmelsen, og jeg tror også nok, at der i socialreformkommissionen, eller dengang vi havde debatten derom, var nogle — jeg er ikke sikker på, om det var venstre eller de konservative — der fremsatte det synspunkt. Vi er da ikke indstillet på, at vi skal have en grundsikring af den art. Vil man en grundsikring, lad os så komme op på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. En arbejdsløs eller en syg eller en ulykkesramt er ligeglad med, hvor han henter pengene, når bare han får penge nok.

Arbejdsministeren sagde noget i den retning, at jeg skulle være betænkelig med hensyn til hjælpemidlerne, som han vurderede skulle ind i en kommende lovgivning, og at jeg ikke var så særlig interesseret

[Chr. Madsen.]

i, at man på den måde kom til at hjælpe de arbejdsløse. Jeg er interesseret i at komme til at hjælpe de arbejdsløse, når de skal flytte fra sted til sted. Vi er interesseret i, at arbejdsløshedslovgivningen kommer til at indeholde en lang, lang række bestemmelser om hjælpemidler, og de synspunkter, som arbejdsministeren har fremsat, er vi til dels enige med ham i. Men jeg vil understrege igen, at vi vil se den lovgivning samlet i en helhed, vi vil se, hvordan den kommer til at virke for både de arbejdsløse, der skal flytte langt, og for de arbejdsløse, der arbejder inden for en kort distance, samt hvordan arbejdsanvisningen i detaljer vil komme til at foregå, hvordan tilsynsmyndigheden bliver, hvordan organisationerne får muligheder for at præge tilsynsmyndigheden, og hvad denne tilsynsmyndighed skal have af beføjelser — måske beføjelser ud over det, der er nævnt her. Når vi ser et sådant samlet lovforslag, vil vi tage stilling dertil; vi vil ikke bindes af noget på forhånd.

Svend Haugaard: Til ministerens bemærkninger om deltidsarbejdet vil jeg sige, at det er rigtigt, at det i høj grad er et arbejdsmarkedspolitisk problem, men det er da også i allerhøjeste grad et socialt problem. Det vil nok være sådan, at indtægten også for deltidsarbejde er indkalkuleret i budgettet, og hvor der er tale om dyr husleje og måske også om bil og forskelligt andet, kan det være alvorligt nok også for en deltidsarbejder at miste indtægten. Jeg synes, at det i høj grad bør tages med i overvejelserne fremover.

Med hensyn til rationalisering af administrationen skal jeg blot sige, at det er så uvant for mig sådan at skulle give tilslutning til de konservative, at jeg ikke engang rigtig ved, om jeg kan få det sagt; men jeg må jo hellere sige det på egen hånd — især i betragtning af, at det vist var mig, der startede en del af den historie.

Hr. Bladt spørger, hvorfor de forskellige funktioner skal tages væk fra kasserne. Ja, kontrollen kommer jo altså væk fra kasserne; det har man accepteret. Jeg synes også, det er fuldt ud forståeligt, at man vil have indbetaling af kontingent og udbetaling af dagpenge væk fra kasserne. Når man

ønsker et samlet sikkerhedsnet med alle tryghedsinitiativer samlet og administreret af et enkelt tryghedskontor, får man netop, i hvert fald på længere sigt, en virkelig rationalisering af administrationen. Det er også muligt, at man eventuelt kan tage noget ad skattevejen, når det kommer dertil. Der er også noget, der hedder databehandling; man skal ikke modvirke den rationalisering, der kan ske ad den vej. Jeg tror, at vi i højere grad skal tænke på længere sigt, med samlet indbetaling og fordeling maskinelt ud til de forskellige områder.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Det er da en god ting, at vi er enige om lovforslaget; så kan vi bedre boltre os i udenomsværkerne.

Jeg vil gerne sige til hr. Søren Andersen, at det, jeg har givet udtryk for, ikke er, som han sagde, at det var dette „langsomme, forbenede flertal“, der var mod bl. a. deltidsarbejde. Det, jeg har peget på, er de gældende lovbestemmelser, som er vedtaget af et tidligere „forbenet flertal“ her i folketinget, inklusive venstre. Jeg mener ikke, at man sådan lige med et pennestrøg kan klare de problemer, der ligger her.

Men det rent saglige — og det er det, jeg har peget på — er, at man må have det med ind i den tekniske revision. Jeg forstår egentlig ikke, at man lægger spørgsmålet op på den måde her, når man i øvrigt har givet tilslutning til, at det netop skal behandles på denne måde. Man var jo helt enig i det principielle synspunkt, og så var der ikke så forfærdelig meget behov for de store armsving.

Hr. Asger Jensen siger, at arbejdsløhedskasser, sygekasser, socialkontorer, mødrehjælp og de mange flere kontorer, vi har, må slås sammen. Det er nok muligt, at det er fremtidsmålet; men det er en diskussion, som jeg slet ikke vil gå ind i her, og som har meget lidt forbindelse med det konkrete lovforslag, vi behandler. Det er som sagt noget, man beskæftiger sig med andre steder.

Det er klart, at også de spørgsmål, vi har med at gøre her, hører hjemme i et tryghedssystem, er en del af tryghedssystemet; men hvorvidt vi, som hr. Svend

[Arbejdsministeren.]

Haugaard sagde, skal have samlede tryghedskontorer, og hvorvidt de også skal omfatte alle de ting, som er nævnt i den forbindelse — og som har direkte forbindelse af afgørende betydning med f. eks. udøvelsen af en effektiv arbejdsmarkedspolitik — det tror jeg nu nok man skal sætte et spørgsmålstegn ved indtil videre. Det kunne godt blive en så temmelig blandet landhandel, hvor det ville blive meget, meget svært at få løst opgaverne på den rigtige måde.

Jeg mener som sagt, at man ud over landet skal have udbygget de kontorer, som har med arbejdsmarkedspolitikken og arbejdsanvisningen, beskæftigelsen, kontrollen, visse uddannelsesproblemer og mange andre spørgsmål at gøre. Jeg mener, kontorerne skal udbygges, så de kan klare disse ting; men jeg tror ikke, man skal fortabe sig i, hvad vi på længere sigt kan nå frem til i øvrigt med en udbygning af selve tryghedssystemet.

Til hr. Chr. Madsen vil jeg bare sige, at jeg finder det helt naturligt, at han vil se anvisningsloven i detaljer, før han tager stilling til den. Det, vi tager stilling til her nu, er altså selve princippet, som er nævnt i § 4; men det er klart, at vi må se nærmere på de øvrige ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

§ 1, ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 3, § 3, således ændret, og § 4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Lovforslaget (nr. 86) findes i tillæg A. sp. 1937, fremsættelsen i tidenden sp. 1485).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om sygeplejersker.

(Lovforslaget (nr. 87) findes i tillæg A. sp. 1931, fremsættelsen i tidenden sp. 1486).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Kjeld Olesen: Det er et godt lovforslag, der her er tale om, fordi det drejer sig om forenkling og effektivisering. Det eksisterende uddannelsesnævn for sygeplejersker foreslås ophævet, og det nylig oprettede uddannelsesnævn for sundhedsvæsenet skal fremtidig beskæftige sig med uddannelsen af langt flere grupper inden for det medicinske hjælpepersonale. Alle gode ønsker må følge dette nævn i dets arbejde. Vi mangler nemlig sygeplejersker i et efterhånden katastrofalt omfang. At sætte ind heroverfor er til dels et spørgsmål om at tilrettelægge specialuddannelser således, at man får aflastet det personale, der har en udvidet uddannelse. Det bliver nævnets opgave at få lagt tingene sådan til rette, at den store reserve af sygeplejersker, der ifølge flere undersøgelser findes, bliver animeret til at genoptage arbejdet. Dette ting kan bidrage ved hjælp af skattelovgivningen, og kommunerne, men også hospitalsvæsenet selv, kan bidrage ved at skaffe det nødvendige antal børneinstitutioner, og sygehusadministrationen selv kan bidrage ved i større udstrækning at tilrettelægge tjenesten på deltidsbasis.

Når vi vedtager lovforslaget, vil det indebære en konsekvens, som jeg håber indenrigsministeren vil være opmærksom på. I